

Vischnaunca
Tujetsch

Messadi

per la 14avla radunonza da vischnaunca

da mesjamna, ils 25 da mars 2026 allas 19.00

ella Sala Cristalla a Sedrun

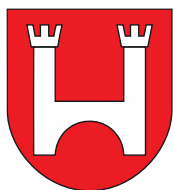
Tractandas:

1. Beinvegns e constataziuns
2. Protocols dalla radunonza da vischnaunca nr. 12 dils 29 d'october 2025
e nr. 13 dils 12 da november 2025
3. Approbaziun dalla revisiun parziala dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il
lavar aur
4. Approbaziun d'in credit pil project da revaletaziun dalla cuntrada da paliu ella Val Maighels
5. Approbaziun d'in credit d'investiziun per l'adattaziun dalla loipa a Zarcuns
6. Approbaziun d'in credit posterior pertuccont la sanaziun dalla canalisaziun Valtgeva
7. Orientaziuns
8. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Daniel Schmid

Vischnaunca
Tujetsch

Approbaziun dalla revisiun parziala dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur

Messadi

dalla suprastanza communal per la radunonza da vischnaunca
dils 25 da mars 2026

Stimada convischina e preziau convischin

Per la tractaziun dalla fatschenta suttametta la suprastanza communal il suadont messadi:

1. Situaziun da partenza e ponderaziuns pertuccont la fatschenta

Cavar crappa ed encurir cristallas ha ina liunga tradiziun ella vischnaunca da Tujetsch ed ei tochen oz da grond'impurtonza. Questa tradiziun colligia persunas cun nossa cuntrada alpina e viva dalla savida ch'ei vegnida dada vinavon sur generaziuns. Tier biars cavacristallas settracta ei buca mo d'in hobi persunal, mobein era d'in toc identitad culturala ed in diever dalla natira cul respect dui. Plinavon gida questa tradiziun a rinforzar la cunscienza per las particularitads geograficas da nossa regiun e da tener vivs quei usit local. Buca d'emblidar ein las biaras e bialas cristallas exponidas el museum La Truaisch, las qualas dattan perdetga a nies grond fundus geographic.

La lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur vertenta datescha digl onn 2017 e duei vegnir revedida - quei sin fundament dall'experientscha dalla suprastanza communal tier l'applicaziun da questa lescha.

Differents arguments plaidan per ina revisiun parziala dalla lescha, cunzun la finamira da regular ils sgols da transport ni la protecziun dalla natira che correlescha culs tals. In auter punct central che basegna d'ina adattaziun tanghescha il schurmetg dil fuorn. Per haver ina clara regola fa la suprastanza communal la proposta, sin avis dall'Uniun cristal Tujetsch, da marcar il fuorn en ina moda particulara. L'administraziun communal definescha mintgamai per dus onns ina certa colur, culla quala il fuorn resp. ils uaffens che marcheschan il fuorn, ston vegnir signalisai. L'adattaziun digl artechel corrispundent duei garantir ina megliera controlla, in meglier schurmetg dils fuorns che vegnan explotai e buca sco davos: ina megliera convivenza denter ils cavacrappa. Tenor la lescha vertenta (art. 12 alinea 2) astga il cavacristallas occupar sil pli bia treis fuorns durant dus onns.

Sin fundament dallas observaziuns ed experientschas, entras discuors cun cavacrappa ed era suenter haver consultau l'Uniun cristal Tujetsch, ha la suprastanza communal decidiu tgei artechels dalla lescha vertenta duein vegnir revedi culla finamira d'optimar la situaziun per tut ils pertuccai – quei era en favur dalla flora e la fauna.

L'emprema finamira ei da reducir ils sgols cul helicopter per transportar rauba. Entochen oz astgavan tuts cavacristallas far diever da quei mied per transportar material, denton buca pil transport da persunas. La suprastanza communal ha mintgamai dau quella lubientscha sin damonda dils cavacristallas. Persunas d'ordvart fan pli savens diever dil helicopter ch'ils indigens. Las emissiuns da canera ed il disturbi dils animals selvadis ein segiramein las consequenzas negativas predominantas.

La suprapostanza communal vul exnum intervegnir al turissem dil cavar cristallas - specialmein tier persunas che cumpran ina patentà dall'Jamna e vulan spertamein sgular lur material al liug per utilisar il meglier pusseivel il temps per cavar cristallas. Per part midan quellas persunas liug suenter in pèr dis d'explotaziun e lain sgular il material en in auter liug per cavar vinavon. La suprapostanza communal survegn pli e pli bia damondas da transport cul helicopter da cavacrappa indigens e jasters. Cun la decisiun dils 12 d'ost 2024 ha la suprapostanza communal dau suatientscha a questas damondas, sut la cundiziun ch'il datum ed il temps dil sgol vegnien indicai per saver segirar ch'ina persuna ch'ei engaschada tier la Vischnaunca Tujetsch sappi controllar il material che vegn sgulaus e far attents il pilot da sgular en ina moda ch'ei caschuni aschi paucs donns sco pusseivel per ils animals selvadis.

In auter tema ei il schurmetg dil fuorn. Tenor art. 12 dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur vala il fuorn pèr sco occupaus sch'il cavacristallas lai anavos dus ni plirs uaffens. In fuorn occupau astga durtont ils proxims dus onns buca vegnir explotaus d'autras persunas. Vinavon astga in cavacristallas occupar maximalmein treis fuorns en vischnaunca e sut neginas circumstanzias entiras preits crap.

La situaziun actuala ei buca surveseivla. Ei dat fuorns ch'ei dapi decennis buca pli vegni explotai. Da quei dat il stan dils uaffens perdetga. Era eis ei buca clar a tgi che quei fuorn s'auda. Ils davos onns han cavacristallas entschiet a marcar lur fuorns entras colurar crappa ni schizun entras signalisar entiras preits crap cun datums. Mintgaton ein las marcaziuns gia veseivlas dalunsch. Era tier quei punct da discussiun ha la suprapostanza communal anflau ina sligaziun che cuntenta cun agid dils cavacristallas.

A caschun dalla seduta da suprapostanza dils 12 d'ost 2024 ei pia vegniu priu la decisiun da reverder parzialmein la lescha vertenta. Il president communal ha contactau e tschercau il discuors cul president dall'Uniun cristal Tujetsch, il qual representescha ils cavacrappa indigens. Ils commembers han tractau las propostas dalla revisiun parziala dalla lescha ed era fatg cunterproposas, las qualas ein vegnidas risguardadas.

Sulettamein tier la proposta dalla suprapostanza communal da dar la patentà per schluppentar e far diever da maschinas per furar mo a persunas cun domicil en vischnaunca, era l'Uniun cristal Tujetsch d'in auter meini. Suenter ina nova tractaziun dallas ponderaziuns e propostas ei la suprapostanza communal tuttina vegnida alla conclusiun, da mo pli dar quella pusseivladad als indigens egl avegnir. Quei pil sempel motiv che persunas cun domicil en nossa vischnaunca pagan cheu taglia ed ein igl entir onn a Tujetsch, enconuschan la situaziun dalla cuntrada e tegnan ault la tradiziun dil cavar cristallas. Burgheis dalla vischnaunca da Tujetsch che vegnan sulettamein en Tujetsch per explotar cristallas, che han pauc ni negin contact culs indigens e svaneschan pauc suenter cun lur anfladas, duein buc haver la pusseivladad da schluppentar e da far diever da maschinas.

Ils suandonts artechels dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur duein vegnir revedi. Las parts en tgietschen ein vegnidas amplificadas ni strihadas sco suonda:

Art. 3 Premissas

La lubientscha per cavar cristallas ni per lavar aur vegn concedida a persunas naturalas che han cumplenu il 18avel onn e che possedan in'assicuranza da responsablada envers tierzas persunas. Quella sto cuvierer sufficientamein donns materials e da persunas.

Per schluppentar e far diever da maschinas da furar drova ei ina lubientscha supplementara. Quella obtegnan ~~persunas cun domicil civil en Vischnaunca Tujetsch sesentas en vischnaunca (attest d'origin) e plinavon tuts burghois tuatschins~~ che han cumplenu il 20avel onn e che possedan in attest da schluppentar tenor la lescha federala dils 25 da mars 1977 davart materias explosivas.

Art. 9 Sgols cun helicopter

Sgols cun helicopter en connex cun l'explotaziun da cristallas ~~astgan vegnir incaricai sulettamein da persunas cun domicil civil en Vischnaunca Tujetsch e cun ina patenta~~ valeivla. ~~Vinavon drovan quellas persunas ina~~ lubientscha dalla suprastanza communal. Lezza ha da risguardar tier las lubientschas dueivlamein ils interess digl ambient e dils animals selvadis. Transports da helicopter cun persunas ein scumandai. Las interpresas da helicopter astgan far transports mo sch'ellas ein en possess d'ina lubientscha dalla suprastanza communal. ~~L'interpresa da helicopter che fa sgols senza la lubientscha vegn castigada en summa da frs. 5'000.00.~~

Art. ~~12~~ 13 Schurmetg dil fuorn

Ha il cavacristallas entschiet ad explotar in fuorn, denton aunc buca finiu, vala el per occupaus sch'il cavacristallas lai anavos dus ni plirs uaffens, silmeins denton ina puntga ed in mazzot. In fuorn occupau astga durant ils proxims dus onns buca vegnir explotaus d'autras persunas.

~~Ils uaffens che marcan il fuorn ston vegnir signalisai cun la color che vala mintgamai per dus onns. L'administraziun communal informescha el fegl uffical dalla vischnaunca mintgamai all'entschatta dil secund onn davart la nova color per la marcaziun dil fuorn che vala pils dus onns sequents. Uaffens che vegnan duvrai per marcar in fuorn occupau, tier il qual la color definida ei pli veglia che dus onns, astgan vegnir allontanai ed il fuorn ei libers per explotar vinavon. Il dretg d'allontanar ils uaffens han las medemas persunas che han era il dretg da tgisa tenor art. 20 da questa lescha.~~

~~Igl ei scumandau da marcar in fuorn da cristallas ni in liug nua ch'ei vegn lavau aur enten colurar crappa ni greppa.~~

In cavacristallas astga occupar sil pli treis fuorns en vischnaunca ed en mintga cass buca entiras preits crap.

Ei il lavader d'aur aunc buc a fin cun la lavur, marca quel siu plaz cun ereger in pign um crap.

Art. 13 12 Tener uorden e depots da material

Il petent ha da rumir siu plaz da lavur, aschia ch'ei exista negin prighel per glieud ed animals. Pigns scavaments da petents en vischinonza da sendas da spassegiar e vias ein da cuvierer sch'ei vegn buca luvrau vinavon en quei liug.

Depots da material ston vegnir signalisai ella medema moda sco il schurmetg dil fuorn tenor art. 12. Il possessor d'in depot ei obligaus d'annunziar all'administraziun communal a il liug da siu depot cun indicar las coordinatas.

La vischnaunca ha il dretg da rumir depots da material sch'els ein pli vegls che dus onns e buca marcai culla colur actuala. L'administraziun communal ha en quei cass d'eruir il possessor dil depot da material e d'adossar ils cuosts dalla rumida.

Plinavon vegn ei a dar in'adattaziun tier **artechel 18 (Taxas)**. Niev vegn buca pli differenziau denter burgheis dalla vischnaunca e Svizzers domiciliari. Las lubientschas vegnan sulettamein repartidas a persunas cun domicil civil ella Vischnaunca Tujetsch. Igl alzament da taxas vegn definii dalla suprastanza communal.

Art. 18 Taxas

Las taxas per las lubientschas da cavar cristallas e minerals muntan:

A) Lubientschas ordinarias

a) carta annuala per **persunas cun domicil civil**

~~burgheis dalla vischnaunca e per Svizzers domiciliari~~ frs. ~~200.00~~ – frs. ~~300.00~~

en vischnaunca Tujetsch frs. 300.00 – frs. 500.00

~~b) carta annuala per burgheis grischuns~~

~~e per Svizzers domiciliari el cantun~~ frs. ~~350.00~~ – frs. ~~500.00~~

b) carta annuala per tuts ulteriurs Svizzers ni per persunas

digl exterior domiciliadas en Svizra (permissiun C) frs. 500.00 – frs. 750.00

c) carta annuala per tuttas ulteriuras persunas digl exterior

frs. 1'000.00 – frs. 1'500.00

d) cartas dall'jamna per tuttas persunas (Svizzers e jasters)

frs. 150.00 – frs. 250.00

e) cartas dil di per tuttas persunas (Svizzers e jasters)

frs. 30.00 – frs. 50.00

Ina persuna che retila la carta dil di sto indicar il liug nua ch'ella va a cavar cristallas quei di. Ella astga quei di sulettamein encurir el liug indicau. Cun cartas dil di eis ei buca lubiu da schluppentar e da far diever da maschinas da furar.

B) Lubientschas supplementaras

1. per personas ~~cun domicil civil en vischnaunca sesentas en~~ Tujetsch

Lubientschas supplementaras da schluppentar e luvrar cun maschinas da furar san vegnir retratgas da personas naturalas ~~cun domicil civil sesentas~~ en Vischnaunca Tujetsch:

~~2. per tuts burgheis tuatschins ch'ei buca sesents en Tujetsch~~

~~j) per schluppentar senza far diever da maschinas da furar frs. 500.00 frs. 750.00~~

~~k) per schluppentar cun far diever da maschinas da furar frs. 1'000.00 frs. 1'500.00~~

~~l) per maschinas da furar frs. 500.00 frs. 750.00~~

Las taxas per las lubientschas da lavar aur muntan:

Lubientschas ordinarias

a) carta annuala per personas cun domicil civil

~~-burgheis dalla vischnaunca e per Svizzers-~~

~~domiciliai~~ en Vischnaunca Tujetsch

frs. 100.00 – frs. 200.00

~~b) carta annuala per burgheis grischuns-~~

~~e per Svizzers domiciliai el cantun~~

~~frs. 250.00 frs. 350.00~~

b) carta annuala per tuts ulteriurs Svizzers ni per personas

digl exterior domiciliadas en Svizra (permissiun C)

frs. 400.00 – frs. 600.00

c) carta annuala per tuttas ulteriuras personas digl exterior

frs. 600.00 – frs. 900.00

d) cartas dall'jamna per tuttas personas (Svizzers e jasters)

frs. 100.00 – frs. 200.00

e) cartas dil di per tuttas personas (Svizzers e jasters)

frs. 20.00 – frs. 30.00

f) affons e giuvenils entochen la vegliadetgna da 18 onns en

accompignament da carschi che disponan d'ina lubientscha gratuit

La fixaziun dallas taxas tenor las lit. A) e B) succeda entras la suprastanza communal.

2. Proposta

Ord las suranumnadas ponderaziuns propona la suprastanza communal alla radunonza da vischnaunca

d'approbar la revisiun parziala dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur che va en vigur naven digl 1. d'avrel 2026.

Suprastanza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Daniel Schmid

Annexa sco informaziun supplementara

Sin fundament dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur dalla Vischnaunca Tujetsch relai la suprastanza communal naven digl 1. d'avrel 2026 las suandontas midadas dalla directiva tier la lescha corrispudenta.

1. Taxes

Sebasond sin art. 18 dalla lescha davart igl encurir cristallas e minerals ed il lavar aur fixescha la suprastanza communal las taxas per cavar cristallas e lavar aur. Ella seduta dils 2 da mars 2026 ha la suprastanza communal adattau las taxas sco suonda:

a) Cavar cristallas

B) Lubientschas ordinarias

a) carta annuala per personas cun domicil civil a Tujetsch	frs. 300.00 (vegl 200.00)
b) carta annuala per tuts ulteriurs Svizzers ni per personas digl exterior domiciliadas en Svizra (permissiun C)	frs. 600.00 (vegl 500.00)
c) carta annuala per tuttas ulteriuras personas digl exterior	frs. 1'100.00 (vegl 1'000.00)
d) cartas dall'jamna per tuttas personas (Svizzers e jasters)	frs. 200.00 (vegl 150.00)
e) cartas dil di per tuttas personas (Svizzers e jasters)	frs. 30.00

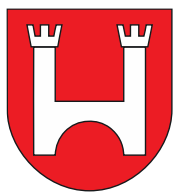
C) Lubientschas supplementaras per personas cun domicil civil a Tujetsch

f) per schluppentar senza far diever da maschinas da furar	frs. 300.00 (vegl 250.00)
g) per schluppentar cun far diever da maschinas da furar	frs. 600.00 (vegl 500.00)
h) per maschinas da furar	frs. 300.00 (vegl 250.00)

b) Lavar aur

Lubientschas ordinarias

a) carta annuala per personas cun domicil civil a Tujetsch	frs. 100.00
b) carta annuala per tuts ulteriurs Svizzers ni per personas digl exterior domiciliadas en Svizra (permissiun C)	frs. 400.00
c) carta annuala per tuttas ulteriuras personas digl exterior	frs. 600.00
d) cartas dall'jamna per tuttas personas (Svizzers e jasters)	frs. 100.00
e) cartas dil di per tuttas personas (Svizzers e jasters)	frs. 20.00
f) affons e giuvenils entochen la vegliadetgna da 18 onns en accumpignament da carschi	gratuit

Vischnaunca
Tujetsch

Approbaziun d'in credit pil project da revaletaziun dalla cuntrada da paliu ella Val Maighels

Messadi

dalla suprastanza communal per la radunonza da vischnaunca
dils 25 da mars 2026

Stimada convischina e preziau convischin

Per la tractaziun dalla fatschenta suttametta la suprastanza communal a il suadont messadi:

1. Situaziun da partenza e ponderaziuns pertuccont la fatschenta

Integrada ella cuntrada aulalpina da nossa vischnaunca sesanfla la Val Maighels – ina val da bellezza particulara ch'ei circumdada da pastiras d'alp, lais da muntogna, pézs marcants e d'ina biala cuntrada da paliu cun sia flora e fauna multifara. Las palius en Val Maighels ein d'impurtonza naziunala. Ellas fuorman in element impurtont dalla cuntrada culturala grischuna e valan sco hotspots per la diversità da species.

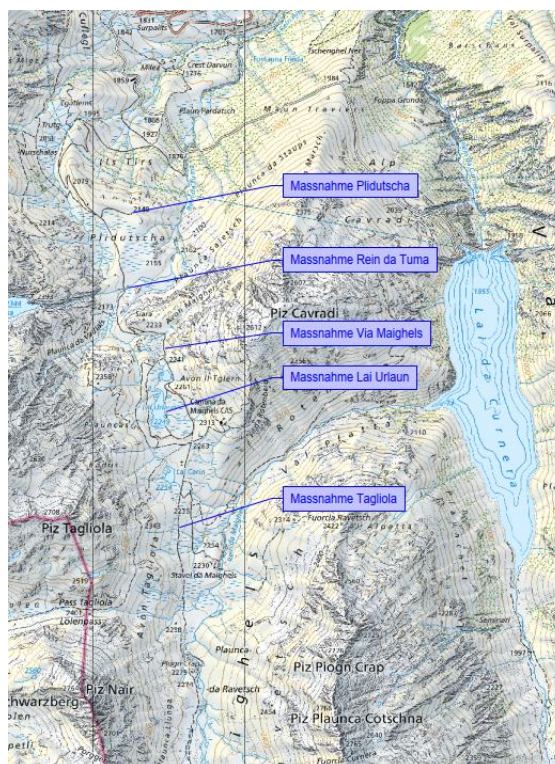
La Val Maighels che vegn ozildi frequentada savens da turists, viandonts e skiunzs duront la stad ed unviern, vegneva utilisada avon bia onns sco liug d'acziun e trenament dall'armada svizra. Aunc oz anflan ins restonzas da quei temps, per exempel vias e pistas, miraglias e diversas construcziuns da betun.

Tenor il pareri da Peter Weidmann digl UFAM (Uffeci federal digl ambient) digl onn 2022 sesanfla la cuntrada da paliu en Val Maighels en general en in bien stan, schegie che l'utilisaziun anteriura entras l'armada ha schau anavos fastitgs gravonts.

La suprastanza communal ha, cun la decisiun dils 7 da december 2020, decidiu d'abdicar ils contracts cun l'Armasuisse e cun la firma Rheinmetal (RWM Schweiz) AG, ils quals lubevan da sittar en Val Maighels. Ils motivs principals ein stai che duvrar quella cuntrada da valur naziunala e da gronda impurtonza per mesiras d'uiara resp. per experimentar cun muniziun va buca pli a prau cun nossas mesiras da schanegiar la natira e da tgirar il diever turistic. Duront la sesiun aulta da stad vegnev'ei sittai la notg sur la camona da Maighels ora. Il contract cun l'Armasuisse ei scadius culs 31.12.2025.

Cun gronds sforzs e liungas contractivas eis ei ussa reussiu alla suprastanza communal da saver revaletar la Val Maighels. L'Armasuisse e gl'Uffeci per la natira ed igl ambient, han dau suatientscha allas pretensiuns dalla suprastanza communal e sustegnan las lavurs da revaletaziun cun frs. 500'000.00.

En rama dil project da revaletaziun e restauraziun ein planisadas pliras mesiras:

Mesira 1: Plidutscha	baghegiar anavos via, ca. 266 m
Mesira 2: Rein da Tuma	spazzar e dismetter la tschaffada d'aua ord il temps da baghegiar il mir da Curnera
Mesira 3: Via Maighels	far pli stretg la via tenor ils basegns dad oz, ca. 740 m
Mesira 4: Lai Urlaun	baghegiar anavos vias e pistas, total ca. 2.5 km
Mesira 5: Tagliola	baghegiar anavos pista, ca. 500 m; spazzar e dismetter mirs da crappa

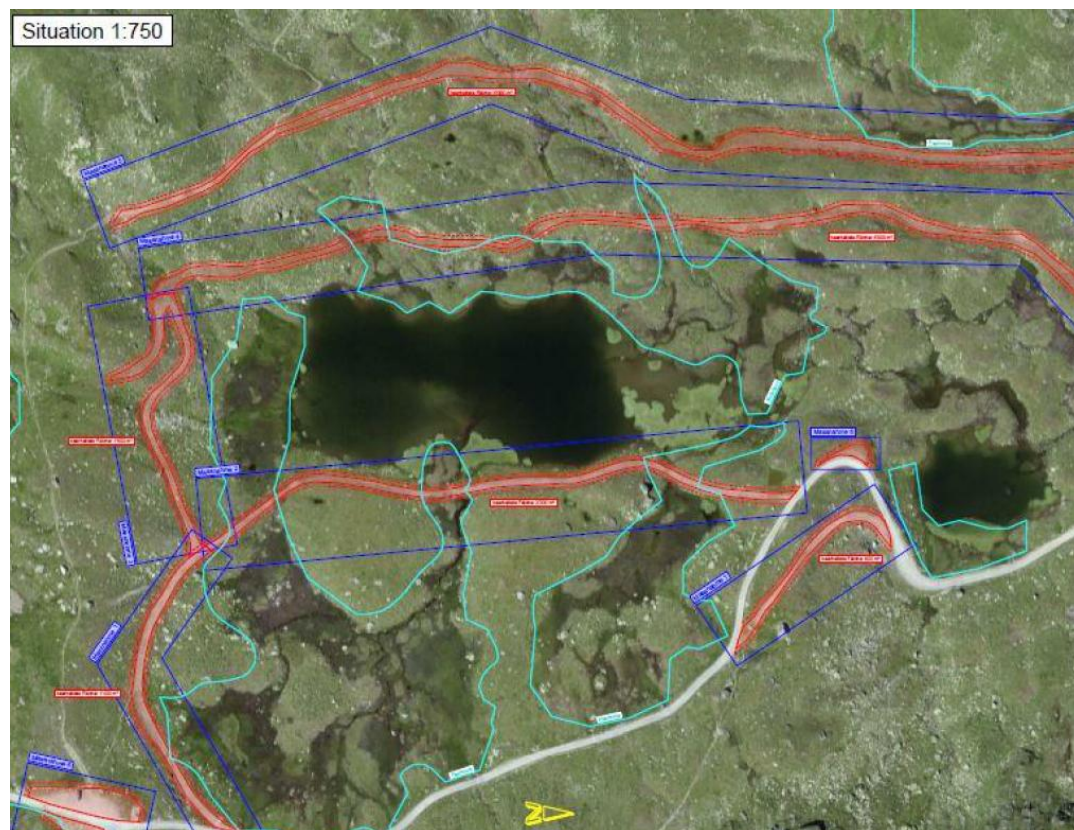

Restonzas da miraglia dall'armada duein vegnir allontanadas

Gia igl onn 2021 ha igl Uffeci per la natira ed igl ambient (UNA) incaricau il cusseglader per igl ambient indigen, Ervin Monn cun sia firma Umweltberatung Monn, da tschaffar tuttas periclitaziuns dalla cuntrada ed era da mussar si pusseivladads da meglieraziun cun mesiras da reconstrucziun e da revaletaziun. La fin digl onn 2023 ha giu liug ina seduta culla suprastanza communal e la menadra dil sector protecziun dalla cuntrada digl UNA dil cantun Grischun. Duront quella seduta ha dunna Laura Brosi-Hofmann dilucidau l'impurtonza dallas finamiras da protecziun per la cuntrada da palii en Val Maighels. Plinavon ei vegniu discussiunau davart ils donns existents e mesiras da revaletaziun pusseivlas. Medemamein ei vegniu elaborau il sboz per in reglament davart las mesiras da protecziun per la cuntrada da palii en Val Maighels.

Il reglament ha gl'intent da concretisar las finamiras da protecziun ch'il cussegl federal ha fixau per las cuntradas da paliu cun impurtonza naziunala. Il reglament duei gidar da mantener las qualitäts dalla cuntrada da paliu, sias structures ed ils spazis da viver per las differenzas specias ch'ein situadas al liug.

Specialmein entuorn il Lai Urlaun ein planisadas differentas mesiras sco p.ex. baghegiar anavos vias e pistas

Las finamiras concretisadas el reglament duein vegnir observadas e risguardadas dallas autoritads federalas, cantunalas e communalas sco era dils proprietaris da terren, dils cultivaders e d'auters autorisai.

Sin fundament da quella seduta ha la suprastanza communal incaricau Ervin Monn, il cusseglader indigen pigl ambient, da studegiar il sboz pil reglament e d'adattar il cuntegn per ch'il qual corrispundi allas aspectativas ord vesta dalla vischnaunca.

En ina secunda fasa ha ei dau contractivas denter igl UNA ed il DDPS (Departament federal da defensiu, protecziun dalla populaziun e sport). La finamira ei stada d'anflar ina sligiazion cuntenteivla per la repartiziun dallas contribuziuns d'investiziun en connex culla revaletaziun dalla cuntrada da paliu en Val Maighels.

Igl ei vegniu tratg neutier il planisader ed inschignier Walter Deplazes da Surrein, il qual ha medemamein valetau il project da revaletaziun sco cunvegnents e necessaris. Ensemen cun Ervin Monn ei vegniu elavurau in rapport tecnic (ils 19-4-2025; revediu ils 19-9-2025). Plinavon ha Walter Deplazes dil Biro d'inschignier Deplazes fatg ina calculaziun dils cuosts (29-9-2025) en connex cul project.

Quests dus acts – ensemen cul protocol dalla seduta da suprastonza dils 13-8-2025 e la notizia d'acta dalla sesida online dils 17-9-2025 fuorman ina part integrala dalla cunvegna davart la contribuziun d'investiziun arisguard la reveletaziun dalla cuntrada da paliu en Val Maighels.

La cunvegna regla la contribuziun DDPS pertuccont ils cuosts da reparaziun e dallas mesiras da reveletaziun. L'obligaziun ch'il DDPS stoppi separticipar vid ils cuosts resulta entras la lescha dalla protecziun digl ambient, en special art. 2 dalla lescha davart la protecziun digl ambient che regla il principi dil caschunader, art. 8 dall'ordinaziun davart cuntradas da paliu ed art. 8 dall'ordinaziun davart palius planivas.

Alla seduta da suprastonza dils 3 da november 2025 ha la suprastonza communal approbau la cunvegna pertuccont la restauraziun e reveletaziun dalla cuntrada da paliu d'impurtonza naziunala en Val Maighels cull'Armasuisse Immobilien ed il cantun Grischun.

Sin fundament dallas contractivas ein il DDPS ed era igl UNA GR sedeclarai prompts da surprender ils cuosts dalla restauraziun e reveletaziun. **La cumpart finanziaria dil DDPS en summa da frs. 458'500.00 ei gia vegnida transferida sil conto dalla vischnaunca.**

La repartiziun dils cuosts totals per la reveletaziun dalla cuntrada da paliu a Maighels semuossa sco suonda:

Repartiziun dils cuosts	frs.
DDPS	max. 458'500.00
UNA GR	max. 41'500.00
<i>Vischnaunca Tujetsch</i>	<i>119'000.00</i>
Total	619'000.00

La participaziun finanziaria che vegn pretendida da nossa vischnaunca a caschun dalla reveletaziun dalla cuntrada da paliu ei - en relaziun culs cuosts totals – in'investiziun raschuneivla ed orientada al futur. La cumpart dalla vischnaunca serestrenscha principalmein sillas mesiras dil manteniment dalla via principala che meina entochen al parcadi dils lais a Maighels. Quellas mesiras havessen aschia ni aschia stuiu vegnir realisadas ils proxims onns. La suprastonza communal ha stui demussar siu sustegn per las mesiras da reveletaziun. Ultra da quei profitescha nossa vischnaunca directamein d'ina cuntrada da paliu reveletada – sco spazi natural e da recreaziun, entras in augment dalla qualitat da viver per differentas specias ed entras effects positivs per la formaziun digl ambient. Ina participaziun als cuosts rinforzescha plinavon l'acceptanza dalla populaziun - cunzun perquei ch'il project vegn realisaus sco incumbensa comunabla. Il project davart la protecziun dalla cuntrada da paliu en cumbinaziun culla restauraziun e reveletaziun en Val Maighels succeda tenor pusseivladad el decuors digl onn 2026. Ils loghens che vegnan recultivai, vegnan claus ora per plirs onns. Quei dat alla suprastonza communal la pusseivladad, da puspei saver incaricar firmas indigenas cun lavur.

Cunquei che la contribuziun davart dalla Vischnaunca Tujetsch survarga la summa da frs. 80'000.00, schai la cumpetenzza da credit buc ella cumpetenzza dalla suprastanza communal.

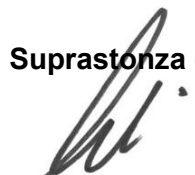
Per quei motiv vegn la fatschenta davart il credit en summa da frs. 120'000.00 per la restauraziun e revaletaziun dalla cuntrada da paliu d'impurtonza naziunala a Maighels suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

2. Proposta

Ord las suranumnadas ponderaziuns propona la suprastanza communal alla radunonza da vischnaunca

d'approbar il credit en summa da frs. 120'000.00 pil project da revaletaziun dalla cuntrada da paliu ella Val Maighels.

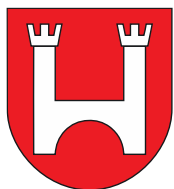
Suprastanza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Daniel Schmid

Vischnaunca
Tujetsch

Approbaziun d'in credit d'investiziun per l'adattaziun dalla loipa a Zarcuns

Messadi

dalla suprastanza communal per la radunonza da vischnaunca
dils 25 da mars 2026

Stimada convischina e preziau convischin

Per la tractaziun dalla fatschenta suttametta la suprastanza communal il suadont messadi:

1. Situaziun da partenza e ponderaziuns pertuccont la fatschenta

En connex cun l'engrondaziun dalla stalla sin parcella 2388 a Zarcuns sto la loipa vegnir spustada sin in tschancun da rodund 40 m ella plaunca. Cunquei che la spunda ei per part fetg teissa, basegna ei ancras en quei liug. Encunter val vegn tschentau pals da fier ella tiara e francau ils quals cun sugas da fier. La preit leutier secumpona da lenn da castagner. Tut tenor basegns vegn adattau cun in mir da crappa naturala. Enamiez vegn empleniu cun material ch'ei avon maun sil plaz. La ladezia dalla loipa resta sco tochen dacheu denter 4 – 5 m. Medemamein vegn priu la caschun da remplazzar la lenna rodunda existenta entochen el plat dalla loipa, damai che quella ei veglia e marscha.

Loipa actuala unviern 25/26

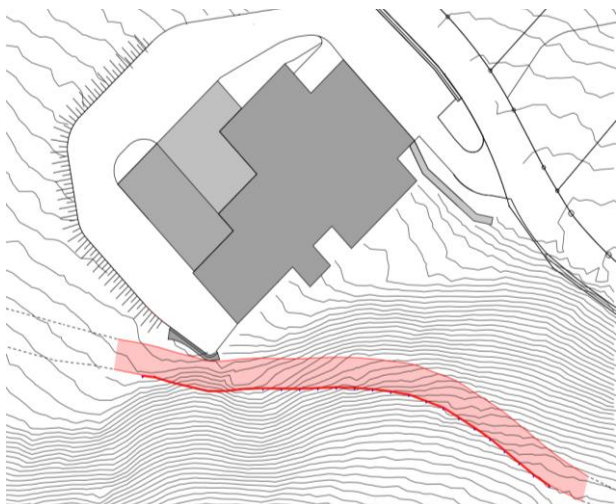

Remplazzament dalla lenna rodunda

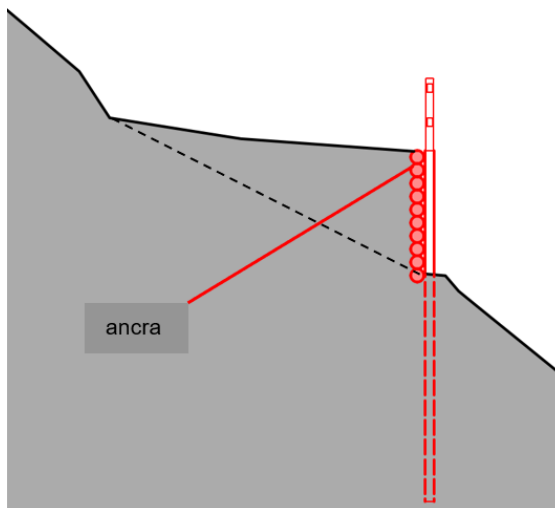
Ils cuosts ein calculai sco suonda e vegnan engrevegiai el quen da gudogn e sperdita:

Lavurs	Cuosts en frs. incl. tpv
Lavurs d'impressari (preit da palissada)	70'500.00
Lavurs d'impressari (mir da crappa)	4'500.00
Furniziun e transport lenn da castagner	13'000.00
Baghegiar en lenna rodunda entras uffeci forestal	6'500.00
Projectaziun e direcziun da construcziun	6'500.00
Diversas e nunprevediu	14'000.00
Total cuosts d'investiziun (incl. tpv)	115'000.00

Las lavurs ein previdas d'exequir la primavera 2026.

Dislocaziun loipa

Preit da palissada

2. Proposta

Ord las suranumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal a la radunonza da vischnaunca

d'approbar il credit d'investiziun en summa da frs. 115'000.00 per l'adattaziun dalla loipa a Zarcuns.

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Daniel Schmid

Vischnaunca
Tujetsch

Approbaziun d'in credit posteriur pertuccont la sanaziun dalla canalisaziun Valtgeva

Messadi

dalla suprastonza communal per la radunonza da vischnaunca
dils 25 da mars 2026

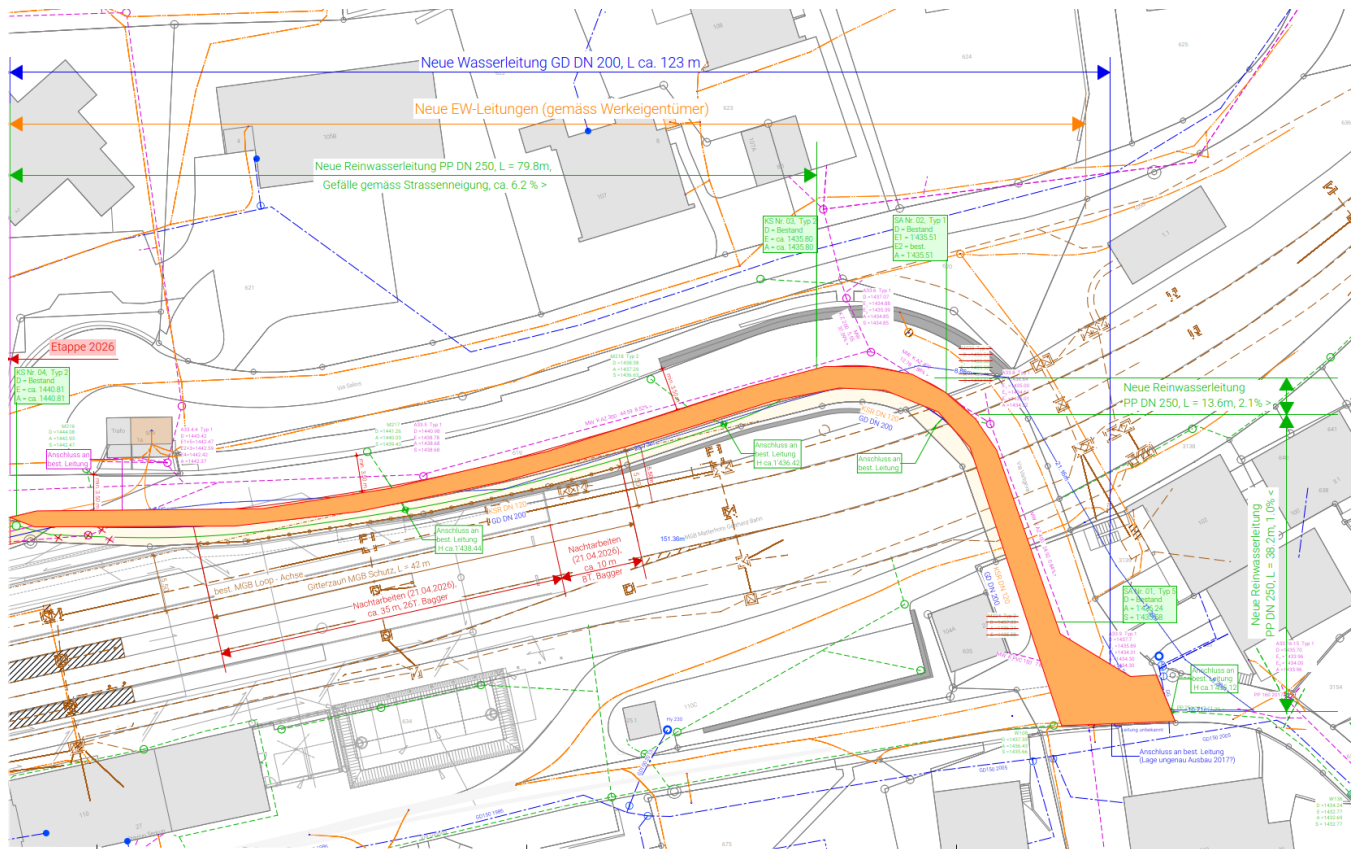
1. Situaziun da partenza e ponderaziuns pertuccont la fatschenta

La canalisaziun denter l'Ustria Valtgeva e la Via Valtgeva secattava en in fetg schliet stan. Duront il temps da menaschi dall'Ustria Valtgeva era vegniu constatau ch'ei deva stuppadas e restonzas ella canalisaziun. La vischnaunca ei cheutras stada sfurzada pliras gadas da clamar il servis da canalisaziun. Las fotografias dall'inspeziun dalla canalisaziun han mussau en plirs loghens donns considerabels vid la lingia existenta. Ultra da quei aveva la lingia strusch pendenza, tgei che caschunava ulteriuras stuppadas ella canalisaziun. Il remplazzament dalla lingia ei cheutras staus inevitabels. Duront il remplazzament dalla lingia ei vegniu separau l'aua tschuffa e l'aua da meteo nua ch'igl ei stau pusseivel. En quei connex ha era l'Aua Cristalla priu la caschun d'adattar lur conduct principal dil reservuar Salins che colligia il territori da Gionda, il qual traversescha ussa sutterranein ils binaris dalla Viafier Matterhorn Gotthard. Duront la planisaziun dalla staziun MGB Sedrun ei semussau che l'adattaziun da quella lingia - en vesta dil niev project - ei complexa e caschuna cuosts immens. Niev ei previu da menar la lingia principala enviers la Via Valtgeva entochen al sutpassadi. Leu vegn la lingia colligiada cul conduct che meina enviers la Via Gionda. En connex cun las lavurs sto ina part dalla Via Valtgeva vegnir scavada si. En quei mument less la vischnaunca nezegiar la caschun e medemamein sparter l'aua tschuffa e l'aua da meteo sin quei tschancun. Cun la sanaziun dalla Via Valtgeva che succeda pli tard, stuessen las lingias corrispundentas buca pli vegnir remplazzadas, damai ch'ellas ein piazzadas sut la fundaziun dalla via. Per quei motiv basegna ei sil conto 7201.3143.02 (Quen da gudogn e sperdita – Manteniment dalla canalisaziun) in credit posteriur ella summa da frs. 215'000'00 incl. tpv. e sil conto 6150.3141.00 (Quen da gudogn e sperdita – Manteniment vias e piazzas) in credit posteriur ella summa da frs. 21'000'00 incl. tpv.

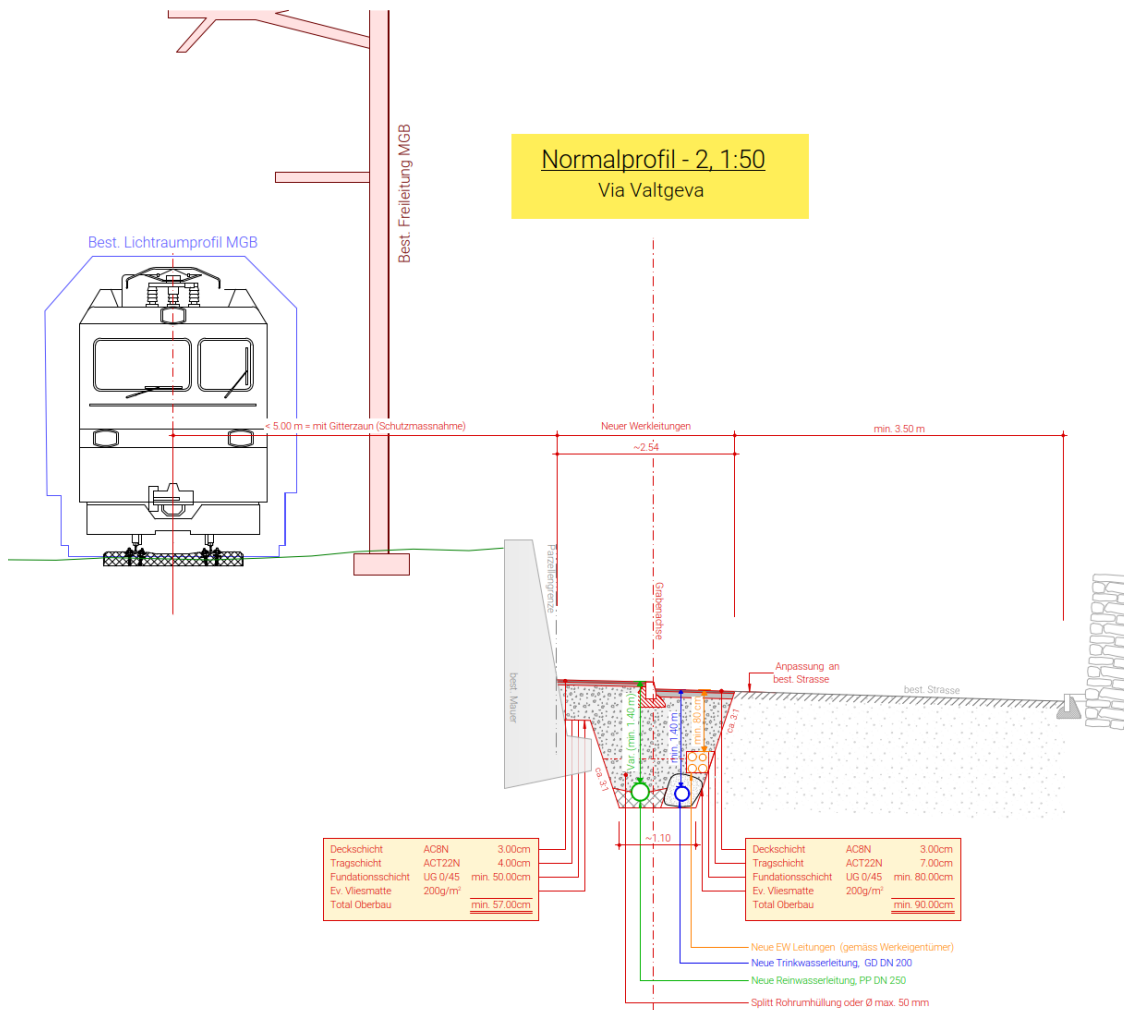
Sparta	Cuosts en frs. incl. tpv
Canalisaziun aua tschuffa	70'000.00
Canalisaziun aua schubra	145'000.00
Illuminaziun publica	21'000.00
Credit posteriur total	236'000.00

Conto 7201.3143.02 - Quen da gudogn e sperdita – Manteniment dalla canalisaziun

Conto 6150.3141.00 - Quen da gudogn e sperdita – Manteniment vias e piazzas

Plan da situaziun e canalisaziun 1:200

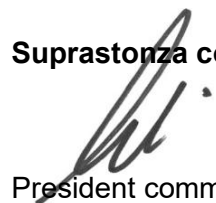
Profil 1:50

2. Proposta

Ord las suranumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal alla radunonza da vischnaunca

d'approbar il credit posteriur en summa da frs. 236'000.00 per la sanaziun dalla canalisaziun Valtgeva.

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Daniel Schmid